

کاربرد فنون در درمان الکنت

تالیف و گردآوری:

میثم شفیعی

گلشن پیمان

سرشناسه: پیمان، گلشن، ۱۳۶۲

عنوان و مولفین و گردآوردندگان: کاربرد فنون در درمان لکنت، تالیف و گردآوری: گلشن پیمان، میثم شفیی

« مشخصات نشر: اصفهان، نشر تولید علم، ۱۳۹۷.

« وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

« شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۰۲-۴۱-۷

« مشخصات ظاهری: ۱۹۳ص، وزیری

« موضوع: رفتاردرمانی -- راهنمای آموزشی

« موضوع: Speech therapy -- Study and teaching

« موضوع: لکنت زبان: درمان

« موضوع: Stuttering - Treatment

« شناسه افزوده: شفیی، میثم، ۱۳۶۲

« رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۲۸۰/۲۲۲ RC

« رده‌بندی دیویی: ۶۱۶/۸۵۵۰۶

« شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۷۴۸۹۸

کاربرد فنون در درمان لکنت

انتشارات تولید علم

تالیف و گردآوری: گلشن پیمان، میثم شفیی

صفحه‌آرایی: زهرا مسائلی

طراح جلد: آلمانا ترکی هرچگانی

تیراژ: ۱۰۰ تیراژ

چاپ اول: ۱۳۹۷

نشانی ناشر: اصفهان، خیابان بزرگمهر، خیابان هشت بهشت غربی، مجتمع فدک، طبقه سوم، واحد ۳۰۱

تلفن تولید: ۰۹۱۳۸۰۴۰۲۹۶

تلفن فروش: ۰۹۱۳۸۰۴۰۲۹۶

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

Nashrtolidelm@gmail.com

۸	پیشگفتار
۹	مقدمه
	بخش اول: کاربرد فنون فرآیندی در درمان لکنت
۲۳	فصل اول: فنون پایه کلان
۳۹	فصل دوم: فنون پیشرفته کلان
۵۱	فصل سوم: فنون پایه خرد
۶۱	فصل چهارم: فنون پیشرفته خرد
	بخش دوم: کاربرد فنون محتوایی در درمان لکنت
۶۸	مقدمه
۷۱	فصل پنجم: درمان فردی آدلری
۷۷	فصل ششم: درمان وجودی
۸۳	فصل هفتم: درمان مراجع محور
۸۹	فصل هشتم: درمان گشتالتی
۹۹	فصل نهم: درمان میان فردی
۱۰۵	فصل دهم: درمان های مواجهه سازی و غرقه سازی
۱۱۱	فصل یازدهم: درمان رفتاری
۱۲۳	فصل دوازدهم: درمان عقلانی-عاطفی و شناختی
۱۳۵	فصل سیزدهم: درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد
۱۵۹	فصل چهاردهم: درمان سیستمی
۱۶۷	فصل پانزدهم: درمان راه حل مدار
۱۷۱	فصل شانزدهم: رویکرد یکپارچه نگر
۱۷۵	فصل هفدهم: درمان فرانظری
۱۷۹	فصل هجدهم: روایت درمانی

پیشگفتار

پیش از شروع به شکل دادن نظریه، پژوهشگر باید فهمی از آنچه نظریه را می‌سازد، به دست آورد. گام نخست برای این فهم، توانایی تمیز میان توصیف، نظم دادن مفهومی و نظریه‌پردازی است. گام دوم درک این معناست که این شکل‌های تحلیل داده‌ها بر روی دیگری ساخته می‌شوند؛ به این معنا که نظریه، ویژگی‌های توصیف و نظم‌دهی مفهومی را نیز در خود دارد. به عبارت دیگر:

- توصیف، ترسیم کردن است؛ نقل یک داستان است که گاه بسیار تصویری و با جزئیات بسیار صورت می‌گیرد. بر آن توصیف‌کننده گام به پس نهد و وقایع را تفسیر کند و به توضیح و تبیین چرایی آنچه رخ داده، رخ داده است بپردازد.
- نظم دادن، مفهومی به دنبال صقه‌بندی وقایع و اشیاء برحسب ابعاد مختلفی است که به‌دقت مشخص شده‌اند؛ بدون آن که الزاماً به‌بندی‌ها را به هم مرتبط کنیم و توضیحی عرضه کنیم که همه را دربر بگیرد.
- اما نظریه‌پردازی عبارت از عملی ساختن یک طرح تبیینی از درون داده‌هاست که به‌طور منظم، با استفاده از جمله‌های حاکی از ارتباط، مفاهیم مختلف را به هم می‌پیوندد. ساختن نظریه، کاری بیش از عرضه‌ی فهم یا توصیف - ترسیم تصویر دخیان - است. نظریه به مخاطب خود، قدرت توضیح و پیش‌بینی رویدادها را می‌دهد و راهنمای عمل او می‌شود. ما در فعالیت بالینی به‌شدت به مدل‌های مفهومی نیازمندیم. راهنمای بالینی هشت‌بهشت برای درمان لکنت (HBCGS) یکی از مدل‌های مفهومی تبیین و توسعه مداخله در حیطه لکنت می‌باشد که حاصل سال‌ها تلاش بالینی و فعالیت‌های تحقیقاتی مؤلفان آن است.

مقدمه

جایگاه فنون در درمان لکنت

به منظور دستیابی به حداکثر بهره‌وری در درمان لکنت، لازم است ابتدا فعالیت‌های درمان‌گر در مداخله، مفهوم‌سازی شوند و سپس در قالب الفاظ دسته‌بندی گردند تا بتوان به یک مدل مفهومی در فعالیت بالینی دست یافت. این فرآیند می‌تواند تحت عنوان «فعالیت بالینی مبتنی بر منطق» تعریف گردد.

زبان اساساً هویت ارتباط دارد؛ بدین معنا که محتوا و درون‌مایه‌ی مفاهیم و واژه‌های زبانی در یک «دور ارتباطی» شکل می‌گیرد و معنادار می‌شود؛ پس داشتن درک درست از «مفهوم مداخله» منوط به این است که این مفهوم بر یک حوزه معنایی، یعنی در ارتباط با دیگر مفاهیم بررسی شود.

«مفهوم» به لحاظ ادبی اسم مفعول است و مراد از آن، هر صورت موجود در ذهن است. هنگامی که در ذهن ما صورتی از شکوفه، باران و ... نقش می‌بندد، درواقع ادراکی در ذهن شکل می‌گیرد که به آن «مفهوم» می‌گویند.

«مصادق» عبارت است از آنچه مفهوم بر آن صدق می‌کند؛ مثلاً: علی مصداق مفهوم انسان هست. به عبارت دیگر: لفظ، حاکی از مفهوم و مفهوم، حاکی از مصداق است. بنا بر نظر مشهور مفهوم بر دو قسم است:

۱. مفهوم جزئی: مفهومی است که تنها بر یک مصداق، قابل صدق است؛ مانند قرآن، علی، کعبه، ایران و مشهد.

۲. مفهوم کلی: مفهومی است که بر بیش از یک مصداق قابل صدق است. مانند انسان،

اقیانوس و عدد.

بر اساس راهنمای بالینی هشت‌بهشت برای درمان لکنت (HBCGS)، مفاهیم کلی مختلفی در درمان لکنت می‌توان استخراج کرد از جمله: برنامه، رویکرد، شیوه، تکنیک، فن. این مفاهیم در عین به هم پیوستگی عمیقی که بین آن‌ها وجود دارد، تمایزات برجسته‌ای نیز دارند.

در این کتاب به جایگاه «فنون» در درمان لکنت خواهیم پرداخت. در ابتدا لازم است که بدانیم «فن» چیست و چرا «فنون» در درمان لکنت لازم و ضروری هستند؟

«فن» شامل مجموعه قوانین نظری و عملی هنر انجام مداخله‌ی موفقیت‌آمیز است. به کارگیری فنون در درمان، هنر است. درمانگر باید با فنون آشنا باشد تا بداند جلسه مداخله را چگونه آغاز کند، استرار بخشد و آن را خاتمه دهد که منجر به حداکثر بهره‌وری گردد. نحوه اجرای فنون، بستگی به دیدگاه درمانگر در مورد ماهیت انسان و ویژگی‌های شخصیتی او دارد. «فن» در عمل چگونه است؟ برای پاسخ به این سؤال باید به دو بعد اساسی بحث هنر درمان یعنی «فرایند» و «محتوا» پرداخت.

محتوا، عبارت است از کلماتی که ردیف می‌شوند و مباحث اساسی را در برمی‌گیرند؛ اما فرایند به بعدی کاملاً متفاوت و بسیار مهم اشاره دارد. رابطه‌ی فردی میان مراجع و درمانگر، فرایند یک تعامل بر اساس آنچه که کلمات و رفتارهای غیرکلامی درباره ماهیت رابطه میان دو طرف این تعامل به ما می‌گویند مشخص می‌شود. لذا محتوای فنون را به دو دسته: فنون محتوایی و فنون فرایندی دسته‌بندی کرد.

در ابتدا اجازه دهید به این سؤال پاسخ دهیم که چرا من به عنوان یک آسیب‌شناس گفتار و زبان و تنها متخصصی که صلاحیت مداخله‌ی مؤثر در اختلال لکنت را دارم می‌بایست در فرایند مداخله، خود را مجهز به فنون مختلف نمایم؟

فنون به ما کمک می‌کنند تا بتوانیم یک مداخله را با قدرت هر چه تمام شروع کنیم. در مسیر رفع موانع رشد مراجع، حرکتی پایدار داشته باشیم و با وحدت رویه مناسب، مداخله را به سرانجام

برسانیم. همچنین «فنون» باعث می‌شوند یکی از مهم‌ترین وظایف خود تحت عنوان اخلاق پزشکی - رازداری و غیره - را با تمام وجود رعایت نماییم.

به تعبیر روشن‌تر دلایل مختلفی را می‌توان برای لزوم مجهز شدن به فنون می‌توان برشمرد که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

۱- بروز «من درمانگر» در جریان مداخله به واسطه‌ی فنون صورت می‌گیرد.

۲- اعتماد، به‌ویژه بالینی یک درمانگر می‌تواند در قالب فنون نمایش داده شود.

۳- رعایت اخلاق پزشکی و درمانی به واسطه اجرای فنون معنا پیدا می‌کند.

۴- وجه اشتراک مامان، روان‌ها، فنون هستند.

بروز «من درمانگر» به‌رانه‌ی فنون

یکی از مهم‌ترین ابزارهایی که ما به‌عنوان یک درمانگر باید روی آن کار کنیم، خودمان به‌عنوان یک انسان هستیم. ما ویژگی‌های انسانی و تجربیاتی که بر ما تأثیر داشته‌اند را با خود، به جلسه درمانی می‌بریم که شاید، این بُعد انسان، توی تریز، تأثیر را در فرایند درمان دارد.

همچنین ما از لحاظ بالینی و علمی می‌دانیم که «شخص در نگر» و «رابطه‌ی درمانی» حداقل به‌اندازه‌ی شیوه درمان خاصی که به کار می‌برد به نتیجه در باز کمک می‌کند.

تحقیقات فراوانی نشان می‌دهند که مرکزیت شخص درمانگر، عامل اصلی در درمان موفقیت‌آمیز است درمان‌جویان برای شخصیت درمانگر بیشتر از فنون خاصی که به کار می‌گیرد، ارزش قائلند.

نورکراس و لامبرت (۲۰۱۱) شواهد زیادی را نقل می‌کنند که نشان می‌دهد شخص روان‌درمانگر به‌طور جدایی‌ناپذیری با نتیجه‌ی روان‌درمانی درهم‌تنیده است. درواقع بر اساس شواهد، روابط روان‌درمانی برای تلاش روان‌درمانی حیاتی است.

درمان، نوعی یادگیری عمیق و پایدار است؛ اگر ما در پسِ نقش حرفه‌ای مان پنهان شویم،

مراجع نیز احتمالاً خود را از ما پنهان خواهد کرد. اگر ما فقط برای مهارت فنی تلاش کنیم و خویشتن و واکنش‌های خودمان را از کارمان حذف کنیم، احتمالاً نتیجه‌ی درمانی سودمند نخواهد بود. اصالت ما می‌تواند تأثیر قابل‌ملاحظه‌ای بر رابطه‌ی با مراجعینمان داشته باشد. با نگاه به زندگی خویش و ایجاد تغییرات مطلوب در آن می‌توانیم از این فرآیند در شیوه‌ی ابراز خود به مراجعین و چگونگی پاسخ به آن‌ها، الگوبرداری کنیم. اگر بدلی و غیرقابل اطمینان باشیم، راجح‌ن احتمالاً به آن پی برده و از آن مأیوس خواهند شد. آن‌ها، با اصیل بودن ما، دلگرم می‌شوند.

پژوهش‌ها اهمیت تأثیر ویژگی‌ها و خصوصیات شخصی درمانگران برای ایجاد اتحاد درمانی با درمان‌جویان را نشان می‌دهند. انتظار نمی‌رود هیچ درمانگری، نمونه‌ی کاملی از تمام صفاتی باشد که در فهرست زیر شرح داده شده‌اند؛ بلکه گرایش فرد به تلاش برای تبدیل شدن به انسان شفابخش، متغیر مهمی است.

هدف این فهرست این است که شما را تحریک کند به ارزیابی خودتان در مورد ویژگی‌هایی که می‌تواند تفاوت مهمی در زندگی دیگران ایجاد کند. بپردازید، به این ویژگی‌ها از دیدگاه همه یا هیچ فکر نکنید؛ بلکه آن‌ها را به صورت یک پیوستار در نظر بگیرید. این صفات در درمانگران بر روی پیوستار به‌گونه‌ای متفاوت قرار می‌گیرد. ارائه این تصویر از درمانگر در جهت بررسی و برداشت خودتان از این صفات شخصیتی به‌منظور کمک به رشد شخصی است.